

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrških in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za eno leto . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za vsa leta . . . 12.— . . . 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbo brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglašati se računajo po tarifi v denar, z naslovi z debelimi črkami se plačuje prestor, kolikor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglašaji itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kor nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglašje sprejema *upravnništvo* ulica Molino pč. olo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglašje je plačevati lose Trst. Odpriete reklamacije se pristo pošlino.

„Edinost je moč!“

VABILO

na javni narodni shod,

ki ga sklicuje pol. društvo „Edinost“
v gostilni gospoda Matija Sancin-Yrba v Škednju
v nedeljo dne 29. t. m. ob 3¹/₂ uri popoldne.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Utemeljevanje resolucije radi osnutja okrajnega glavarstva za tržaško okolico.
3. Eventuelni predlogi.

Tržaški in okoličanski Slovenci!

Sedaj Vam je prilika, da pokažete svoje zanimanje za javne stvari Vaše občine, in po tem takem tudi za svoj lastni blagor. Vsakemu bode prilika, da pove, kar mu je na srcu. Politično društvo „Edinost“ sklicuje zaporedoma shode po okolici, a okoličanom je dolžnost, da se v velikem številu udeležijo teh shodov in da posežejo tudi v razpravo, kajti le tako izvedo bodoči poslanci, česa želi in zahteva ljudstvo.

Odbor političnega društva „Edinost“.

Častitim našim gg. naročnikom!

Četrto četrtletje potече v kratkem, a večina častitih naših naročnikov ni še poslala nikakega predplačila za to četrtletje. Ker se ima naročnina plačevati naprej, začeli smo prilagati listu poštno nakaznico, iz katerih vsak razvidi svoj zastanek do zvršetka tekočega leta. Kdor ne pošlje naročnine vsaj do 15. decembra t. l., temu bomo primorani ustaviti list.

Upravnništvo „Edinost“.

Javni shod

polit. društva „Edinost“ dne 22. novembra 1896
na Opčinah.

(Zvršetek.)

Predsednik Mandić: Ali želi še kdo besede? Ker se ni nikdo več prijavil za besedo, bodem čital resolucijo za osnutje okrajnega glavarstva. Ista se glasi:

Javni shod V. okraja tržaške okolice na Opčinah dne 22. nov. smatra sedanje upravne razmere v tržaški okolici neznosnimi in škodljivimi, toliko tržaški okolici, kolikor državnim interesom, in zato prosijo okoličani, zbrani na tem shodu, kakor avstrijski državljani, da blagovoli visoka c. kr. vlada odvzeti slavnemu mestnemu magistratu tržaškemu posle prenesenega ali izročnega delokroga glede okolice in ustanoviti posebno c. kr. okrajno glavarstvo za isto.

Resolucija se je v sprejela soglasno in ob frenetičnem ploskanju.

PODLISTEK.

39

Prijatelj Lovro.

Črtica po resnici. — Spisal August Šenoa. Prevel C—d

Povrnul sem se v Zagreb. Tretji dan po svojem prihodu srečal sem nekega znanca, pravnika iz Postojine.

„Ali ste čuli o Lovru?“ me je vprašal.

„Sem. Ženi se.“

„Pridite, da vam povem“, prijel me je znanec za roko. „Kakor vidim, ste čuli, da se je v S. seznanil z bogato deklico. Stvar se je razvila hitro. Lovro je ljubil goreše, ker je bil našel pravo, zdravo, nepokvarjeno deklico. Ali je trebalo hiteti. Upniki so namerovali oglašiti konkurz proti Lovru, a očetu njegovemu je imela iti hiša na javno sodno dražbo. Stric in varuh je bil od srca naklonjen mlademu profesorju. Svojo sinaho je ljubil nad vse, a ona je ljubila Lovra brez kraja. Vse je bilo pripravljeno za svatbo. Profesor Antonio

Predsednik Mandić: Preiti nam je na zadnjo točko — eventuelni predlogi. Želi kdo besede?

Za besedo se je oglašil odvetnik dr. Otokar Rybaf: S tem, da ste soglasno sprejeli resolucijo za osnutje okrajnega glavarstva, izrekli ste tudi soglasno, da ste nezadovoljni. Očita se nam, da smo nasprotniki mesta, a to ni res. Mar smo zato nasprotniki mesta, ker nočemo, da bi bili okoličani — tlačani? Očita se nam tudi, da smo nasprotniki Italijanov. Tudi to ni res. Nasprotno. Mi spoštujemo visoko laški narod, njega veliko kulturo, njega bogato književnost. Ali spoštovani zborovalci: v Trstu niti ni pravih Italijanov!! Mar so tisti „viči“ in „čiči“ res pravi Italijani? (Viharna veselost!) Ne, to niso Italijani. (Klici: Slovanski odpadniki so to!) Ne, mi nismo nasprotniki njim, ampak oni so nasprotniki nam. Mi ne žalimo njih, mi jih ne zasramujemo, pač pa oni zasramujejo nas s „ščavi“ in „barbari“. Menda je znano vam vsem, kako je tisti židovski poslanec in svetovalec smrtno razžalil mestne in okoličanske Slovence, rekši, da so bili njih predniki razbojniki, ki so prišli sem doli ropat in požigati. (Klici: Tako nas zasramujejo! Protestujemo!) Ali se spodobi to? Ali je dostojno od izobraženega človeka, da tako žali svoje sodeželane? (Klici: To je barbarsko!) Ako bi mi molčali na taka žaljenja, bi res priznali sami, da smo ščavi, da smo

L. je imel poročiti dvojico. Nekega dne je sedel Lovro srečen v svojem stanovanju. Pisal je materi o svoji ljubezni, o sreči, o svobodi. Ravno je hotel zamotati pismo, ko je nekdo potrkal na vrata. „Svobodno!“ odzval se je Lovro.

Vrata so se odprla naglo. Pred njim je stala mlada zaročnica, bleda in objokana.

„Angelj? ti! Čemu si došla?“ vprašal je Lovro osupneno.

„Lovro! Lovro!“ spregovorila je ona težko muko, „slabo za naju! V tajnem pismu so podtaknili mojemu stricu, da si propal človek, a mene da jamlješ, da se rešiš propada. Stric noče privoliti. Rotila sem ga. Zastonj. Nikdar več naj bi te ne videla. Jutri mi je odpotovati s parobrodom v Zadar. Gorjé nama nesrečnikema!“

Kakor kamen je poslušal Lovro te grozne besede.

„Čakaj!“ rekel je mirno ter pohitel v drugo sobo. V trenutku je bil nazaj.

„Na, tu me imaš!“ vsklikni! je mladenič

sužnji! Žalibog, da je še okoličanov, ki se sramujejo, da so Slovenci, ki se še nasmehujejo, ako jih laški srditež nazivlje s ščavi, s sužnji! Tako ne sme biti, temu moramo storiti konec, ako imamo le še količkaj ljubezni do sebe in svoje časti! Taki nezavedni okoličani so največ krivi, da drugorodec nima spoštovanja do nas. Ako so oni ponosni na svojo narodnost, bódi jim, nikdo jim ne šteje tega v greh, ali po tem moramo biti tudi mi ponosni na svojo narodnost. Vedno imejmo pred očmi resnico, da nam gredo iste pravice kakor Italijanom. Na tej zemlji je Slovenec ravno tako domačin kakor Italijan. To pa hočejo potajiti naši nasprotniki, zato izdaje mestna oblast vse svoje spise le v laškem jeziku, ne gledé na to, da so isti namenjeni tudi slovenski okolici. Ako bi gospoda hotela biti pravični tudi Slovencem in bi spoštovali tudi jezik teh poslednjih, potem bi svet spoznal, da tržaško ozemlje ni to, kar trde oni: izključno italijanskega značaja. Nam pa mora biti v prvi vrsti do tega, da svet izve resnico o naših razmerah. Zato moramo protestovati proti vsaki krivici. Rekel sem, da nas naši nasprotniki žalijo ob vsaki priliki. Najhujše se je dogodilo v oni glasoviti seji, ko so napadli našega bivšega poslanca, g. Ivana Goriupa! Karali in kaznovali so ga, ne da bi ga bili zaslišali, ampak kar na podlagi neresničnega poročila, došlega od že preveč znanega organa našega mestnega magistrata. Kakor jim je poročal on, tako so sklenili. Kakov mož je to, vidimo še le sedaj. Da ni postopal tako kričeče, vlada najbrže ne bi bila odvzela magistratu nadzorstva nad našimi shodi. Gosp. Goriup je le zagovarjal koristi okolice in se branil proti neopravičenim napadom. Ako bi mi molčali sedaj in bi se ne potegnili za svojega razžaljenega zastopnika, pokazali bi, da se bojimo. Mi pa moramo pokazati vsemu svetu, da se ne bojimo, da se ne damo žaliti. Pokazati pa moramo to soglasnim in odločnim protestom, kakor se je isti vsprejel na vseh dosedanjih shodih. Priporočam vam, da vsprejmete tudi vi resolucijo v protest zoper postopanje večine mestnega zbora proti bivšemu poslancu in svetovalcu Ivanu Goriupu. (Ploskanje. Klici od vseh strani: Živio Goriup!)

Predsednik Mandić je prečital na to nastopno resolucijo:

„Javni shod petega okraja tržaške okolice

divjim glasom ter si z britvijo prerezal grlo. Nezavestna se je zrušila deklica na mrtvega, krvavega zaročnika. — — — — —

Toliko sem zvedel od znanca.

„To je moj prijatelj Lovro, milostiva gospa“, obrnil sem se na to do črne udove. „Človek, ki bi bil v velikih, srečnih okolišnih postal velik človek, je postal v naših malih okolišnih žrtev, pest prahu in pepela; steblo, ki bi bilo nosilo rodu zlatega sadu, da ga ni porušila nemila burja. Mar ni to junak romanu?“

„Je!“ je odgovorila udova ginjeno.

„Vprašate me morda, zakaj nisem napisal romana o njem? Ljudje tega napisanega romana žive še. Saj sem že tako povedal preveč. Ta moja pripovedka bodi le sveta solza na grobu vrlega prijatelja, nesrečnega genija. Njegovemu spominu posvečujem te besede.“

Svetla solza se je izpustila iz očesa po licu mladi udovi. Molčé smo se razšli.

(Zvršetek.)

protestuje odločno zoper postopanje večine mestnega zbora proti bivšemu poslancu, gosp. Ivanu Goriupu*.

Resolucija se je vsprejela soglasno.

Predsednik: Besedo ima gospod poslanec Nabergoj.

Le-ta je spregovoril:

Znano vam je, da je več ljudij izgubilo svoj zaslužek, ker so se udeležili naših shodov. Ali je to človeško? Ker pa vidim, da se je našega današnjega shoda udeležil tudi openski capovilla, in ker smemo zahtevati, da ostane magistrat dosleden z ozirom na vseh, predlagam, da se izjavi današnji shod: Ali naj slavni magistrat zopet pokliče na delo vse one, katere je odpustil iz navedenega vzroka, ali pa naj odpusti sedaj iz službe tudi openskega capovilla! (Veselo, smeh in pleskanje.)

Predsednik Mandič: Naši shodi so javni in mi se ne bojimo nikogar. Mi se ne bojimo ni Boga, ne hudiča. Boga ne, ker Bog ljubi pravico, a mi se borimo le za pravico; hudiča pa tudi ne, ker isti je oče krivice, a krivica mora pasti prej ali slej. Tudi župana openskega se ne bojimo. (Viharna veselost.) Zato bi želel jaz, da se stilizacija po g. Nabergoju nasvetovane izjave premeni nekoliko. Ker so namreč naši shodi javni, zбоk česar imajo tudi capoville pravico udeležiti se jih, želel bi jaz, da se naša izjava skreči na zahtevo, da mora magistrat pozvati nazaj na delo one delavce, katere je odpustil iz tacega ničnega vzroka.

Capovilla Danev: Jaz nisem tu kakor capovilla, ampak kakor privatna oseba.

Dr. Pretner: Mi zahtevamo jednako pravico in vsem jednako svobodo. Mi hočemo biti pravični. A ker ne bi hotel, da bi mi delali krivico komur si bodi, tudi nisem za to, da bi delali krivico capovilli, ker se je udeležil današnjega shoda. Pokažimo magistratu, kako znamo mi biti pravični in liberalni! Prosil bi torej g. Nabergoja, da umakne drugi del svojega predloga in naj se vsprejme izjava kakor jo je nasvetoval g. Mandič. Ko je g. Nabergoj ugodil tej želji, vsprejel se je Mandičev predlog soglasno.

Ivan Goriup: Dovolite mi par besed v zahvalo, ker ste se blagohotno spominjali tudi moje osebe. Najbrže vam je znano vsem, kako in zakaj so mi dali ukor. Na shodu na Proseku sem slikal naše razmere. Reklo se je, da sem govoril žaljivo o nekem svetovalcu. To ni res, ampak komisar je poročal krivo. To pa me je užalilo, da so slepo verjeli podrejenemu organu, a mene niti zaslišali niso. Zato sem položil mandat, ker niso hoteli poštovati mojega zahtevanja, da bi se uvela preiskava. Hvala bodi torej izrečena g. dru. Rybaču in hvala vam vsem, da ste mi izrekli zaupanje in se zavzeli za-me! (Tem besedam je sledila prisrčna ovacija Goriupu.)

Predsednik Mandič: Današnji dnevni red je izčrpan. Častiti zborovalci! Bil sem na vseh dosedanjih shodih po okolici, razu minole nedelje, ko me je narodna dolžnost zvala drugam. In reči vam moram, da je današnji shod nadkrilil vse dosedanje. Naši shodi, in posebno današnji, so potrdili resničnost pregovora: Čem bolj se pritišče, tem bolj skače. Vidite, danes nas je tu še enkrat toliko, nego vas je bilo minolo nedeljo. To je posledica pritiska na zadnjem razpuščenem shodu. To nam je dokaz, da se marsikaj doseže z vztrajnostjo. Ako bi bili molčali, ne bi bili danes tukaj in ne bi bila vlada odvzela magistratu jeden del prepuščene mu oblasti. Povzdigati moramo torej svoj glas tudi v bodoče. Saj smo čuli danes, da je bilo pred 35 leti za okolico bolje v narodnem pogledu nego je danes, to pa zato, ker smo pre-pohlevni, preponižni. Odločneje moramo nastopati, ako hočemo da se nam bodo delila jednaka prava.

Danes nismo prišli, da bi postavljali kandidata. Ali ako pride do tega, prosim vas, bodite zložni, bodite jedini! Vsi nastopite za priporočenega moža, naj bo že isti iz te ali one „kontrade“. Naš položaj je sicer žalosten, ali mora se zjasniti. In ako popokajo vse strune, potem imamo še vedno jedno instanco, do katere se moremo obrniti vsem, popolnim, brezpogojnim zaupanjem. Ta instanca je naš Oče, ki noče, da bi mi poginili, ki je najvestnejši stražar pravice. Zborovalci! Zakličimo trikratni „živio“ našemu cesarju in kralju Franu Josipu I.

Predsednik Mandič še ni dobro završil tega svojega poziva, ko je zaoril po dvorani gromoviti živio, kakor odmev dinastiške zvestobe tržaškega slovenstva.

Shod je bil zaključen.

Avstrija in Ogerska.

V 530 seji poslanske zbornice avstrijske stavili so poslanci dr. Pattai, dr. Lueger in tovariši nujni predlog, da je takoj odpovedati carinarsko in trgovinsko zvezo z Ogersko. O tem predlogu je razpravljala zbornica v naslednji seji dne 16. novembra 1896. V razpravo je posegnil tudi posl. dr. Laginja nastopno:

Visoka zbornica! Ker je njegova ekscelenca, gospod minister za trgovino izjavil ravnokar, da se od strani naše vlade pravočasno odpove carinarska in trgovinska zveza z Ogersko, ali bolje rečeno, z deželami ogerske krone, ne bi bilo po takem za one, ki bodo glasovali za nujnost tega predloga, nikakega povoda, da bi še govorili o tem.

Jaz se vendar čutim dolžnega, da kakor zastopnik jednega dela hrvatskega naroda, in sicer onega dela, ki spada k tej polovici države, povem na kratko in jedrnatu razloge, zakaj bomo glasovali za ta predlog.

Z moje strani ne bode velikega političkega govora, omejim se na kratko naštevaje gospodarskih momentov.

Mi odobrujemo ta nujni predlog jedino le v predpostavki, da — dokler je monarhija razdeljena na dvoje — na vsak način pride do carinarske in trgovinske zveze z one stranjo države in da ta zveza bode imela vzvrajajočo posledico, da bode torej koristna za oba dela, kolikor je to mogoče. Ako pa se ne uresniči to domnevanje, ako bi posegnili po skrajnih sredstvih, katerih, kakor se mi zdi, se ne plašijo napredne stranke onkraj Litve, in bi jim mi torej le šli na roko s tem, ako bi torej prišlo do posebnega avstrijskega in posebnega ogerskega carinarskega obsežja, v tem slučaju ne dobite nikdar v tem parlamentu glasu niti jednega Hrvata, in tudi ne glasu — govorimo odkrito — nijednega poštenega patrijotiskega Hrvata v parlamentu onkraj Litve.

Zakaj ne? Mi smo takó na slabem po sedanjosti, skoro bi rekli, nesrečni razdelitvi monarhije, da res ne vemo, da-li bi, razun ločitve carinarskega obsežja, mogla priti še kaka večja nesreča nad naše prebivalstvo, nad narod hrvatski, nad južne pokrajine. Dejstvo je, da smo po žalostnih vladajočih odnošajih tako ločeni v političkem in kulturnem pogledu od onostranskih Hrvatov, da se n. pr. italijanski podaniki veliko bolje počutijo v Dalmaciji ali Istri, nego pa Hrvat, ako je prišel iz one druge državne polovice.

Dandanes smo si ptujci jeden drugemu, in doživeli smo v Avstriji slučajev, da Hrvat ni mogel nastopiti niti take službe, ki sploh ni bila v nikaki zvezi z javno, političko ali sodno upravo. Tako ni mogel n. pr. neki hrvatski rojak, ki je bil položil izpit gozdnega upravitelja, in sicer na podlagi avstrijskega zakona od leta 1850, stopiti na naši strani v službo, ne morda na kaki državni oblasti, ampak niti ne na neki občini, baje zato, ker dotičnik, po modrosti dotičnega okrajnega glavarja, ne more storiti prisege zvestobe cesarja avstrijskemu!

Mislimo si slučaj, ki vendar ni izključen, da se z one strani vsprejme odpoved in da se ustanovi najhujša posledica temu: odločeno carinarsko obsežje za to stran, in odločeno za onostranske dežele. Potem bi bili v južnih pokrajinah uprav zaprti od svojih rojakov, in potem ne bi si bili tuji le v političkem pogledu kakor do sedaj, ampak dobili bi še novih ograd, ki bi nas ločile za vedne čase. Sicer pa je nekoliko vprašavno po obstoječi zakonodaji, kaj naj bi se zgodilo v takem slučaju, ako pomislimo na zakon, vsprejet po državnem zboru avstrijskem in po drž. zboru ogerskem, na zakon od dne 20. decembra 1879. Drž. zak. št. 136, s katerim sta se Bosna in Hercegovina vsprejela v splošno carinarsko obsežje na podlagi carinarske in trgovinske zveze od 27. junija 1878.

Mislite si, gospodje moji, da se razdeli to carinarsko obsežje in mislite na vprašanje in njega rešitev: kateremu carinarskemu obsežju naj bi

pripadala Bosna in Hercegovina? Potem bi bil možen slučaj, da se zasnuje posebno avstrijsko carinarsko obsežje, istotako posebno ogersko in tretje bosansko-hercegovsko carinarsko obsežje. To bi značilo v gospodarskem in trgovinskem pogledu toisto, kar se je, žal, že zgodilo v političkem pogledu: razkosanje telesa, jednega naroda, ki ima za stališče te monarhije kakor velesila gotovo če ne največjih, pa vsaj velikih zaslug. To bi bila naravnost po politički še gospodarska smrt hrvatskega naroda, čemur bi mi nikakor ne mogli pritr-diti kakor sinovi tega naroda.

Toda ne gledé na Bosno in Hercegovino, misliti si moramo slučaj, da bi bili od obeh strani sporazumljeni v tem, kateremu carinarskemu obsežju naj pripadeti ti deželi, ostaja pa še vedno vsa Primorska in Dalmacija, glede katerih dežel, kakor bi mi bilo sicer ljubo, ta zastop najbrže ne bi dopustil, da bi se pritegnili v carinarsko obsežje ogersko; potem bi se najbrže za naša vina in naše olje, torej za stvari, katere jedine mi izvažamo, uvela uvozna carina na Ogersko, pri nas pa za ogerski les in žito, ki se uvažata v naše dežele, torej tudi v tem slučaju bi bili mi razdeljeni. Priznavam, da nam niso tako znani odnošaji v sudetnih in severnih planinskih deželah, kakor zastopnikom istih: toda v imenu dežel, katere zastopamo, ne bi mogel niti v tem stadiju pritr-diti menenju, da bi bilo ločeno carinarsko obsežje koristno za nas vseh. V tem slučaju morate vendar jedenkrat priznati naše cilje, v kar naperjamo vse svoje delovanje v interesu našega prebivalstva. Za slučaj, da morajo biti tako urejeni odnošaji te monarhije, da mora priti do nadaljnje razdelitve, bi morali namreč vi delati na to, da se zasnuje tretja carinarska in politička celota, namreč na združenje v jedno administrativno celoto slovensko-hrvatskih dežel tostran in onostran Litve, Bosne in Hercegovine.

Vidite torej, da je to vprašanje velike važnosti ne le gospodarski, ampak tudi politički. Razni gospodje govorniki so tudi reagovali na to, da se nam z ogerske strani predbaciva — rekel bi — nagnjenje po nazadovanju sploh, in se je reklo, da si ne pustimo dajati lekcij od tam, kar je menda tudi prav. Res, cele knjige bi mogli pisati o tem, kako se tudi pri nas ravna s takozvanimi konstitucionalnimi svobodami, toda ni pravi čas in pravo mesto, da bi danes govorili o tem; omejiti se hočem v tem pogledu le na to, da moram obžalovati, da je jeden naših najtesnejših nekdanjih zaveznikov, če tudi ne izrečno, vendar pa indirektno precvetoče slikal naše položanje nasproti položanju one druge državne polovice.

Menim, da v tem pogledu še dolgo ne bomo mogli dajati lekcij Ogrom in Ogri ne nam. (Pohvala.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 27. novembra 1896.

O včerajšnjem posvetovanju hrvatskih in slovenskih poslancev brzojavljajo „Slov. Narodu“ z Dunaja: Vsi tu nazočni slovenski in hrvatski poslanci so se danes zbrali na konferenco, v kateri so se posvetovali o ustanovitvi jugoslovanskega kluba. Ko se je začela plenarna seja poslanske zbornice, se je konferenca pretrgala. Nocoj se snide ožji odbor, da sestavi komuniké, s katerim se naznani vspeh posvetovanja.

Državni zbor. Poslanska zbornica je vsprejela načrt o začasnem uravnavi plač služabnikov, kakor ga je predložil odsek, z določilom torej, da stopi zakon v veljavo z dnem 1. julija 1897. Finančni minister se je potezal za vladni načrt. Povedal je tudi, kaj misli vlada steriti v prilog dijurnistov. Temu je sledila razprava o uravnavi plač učiteljev na državnih srednjih šolah. Minister Gautsch je povdarjal, da se je zdatno zboljšal položaj učiteljev telovadbe; ter da je vladi na tem, da se vsa mesta popolne pravimi učitelji. Ako zbornica pritrdi vladni predlogi glede termina, potem izjavlja minister v imenu vlade, da tudi ta poslednja vsprejme predlog odseka, da se določi jednotna temeljna plača vsem učiteljem na srednjih šolah. — Glede uravnave plač državnih uradnikov je zbornica vsprejela prvotni vladni načrt, ki ne določa nikakega termina za uveljavljenje.

Opuščena deputacija. Iz Budimpešte javljajo, da je hotela ogerska ljudska stranka poslati veliko

deputacijo pred Nj. Vel. cesarja-kralja, da se pritoži zaradi zlorab, ki so se dogajale o poslednjih volitvah. Toda namignilo se je voditeljem te akcije od kompetentne strani, da cesar-kralj ne vsprejme te deputacije. Zatorej se je opustila nadna.

Kralj Aleksander v Rimu. Namesto po vrnitvi iz Neapelja, kakor je bilo s prva določeno, obiskal je srbski kralj sv. Očeta že včeraj popoldne. Vsprejem je bil oficijelen, z vsemi običajnimi ceremonijami. Veliki ceremonijar je spremljal kralja med špalirjem služabnikov, ki so imeli vžgane baklje, do predsobe papeževe. Tam je bilo zbranih mnogo prelatov. V avdienci pri papežu je bil kralj sam. Avdienca je trajala dobre pol ure. Zatem je kralj Aleksander predstavil papežu osebo svojega spremstva, in slednjič je obiskal državnega tajnika, kardinala Rampollo, s katerim se je posvetoval skoro pol ure. Kardinal je kmalu za odhodom kralja vrnil istemu obisk v hotelu.

V Vatikanu zatrjujejo, da je imel obisk kraljev ta namen, da bi pričela pogajanja za konkordat, ki naj bi uredil stališče katoličanov v Srbiji. Imenoval naj bi se katoliški škof s sedežem v Belegradu, ki naj bi bil nezavisen od rimske katoliškega škofa v Karlovcih.

Sinoč je bil v Kvirinalu obed kralju Aleksandru na čast, katerega se je udeležil diplomatski zbor, vsi odposlanci tujih držav. Zatem je bila gala-gredstava v gledališču Costanzi. Ob vstopu italijanske kraljevske dvojice in kralja Aleksandra v gledališče je zasvirala godba italijansko koračnico in srbsko himno. Oba kralja sta bila v civilni opravi (frak) in oba sta imela srbski red Takova.

Jutri se odpelje kralj Aleksander v Neapelj, od koder se ponedeljek vrne v Rim.

Vprašanje o izseljenih bolgarskih častnikih. Gledé tega vprašanja — katerega končno rešitev treba da odobri Rusija — javljajo iz Sredca, da se voditelji izseljencev smejo sicer vrniti iz Rusije v Bolgarijo, toda da jim ni dopuščeno vrniti se v svojo službo v vojski. Kar pa se dostaje onih častnikov, katerim bo dovoljeno zopet vstopiti v bolgarsko vojsko, tem bo v službena leta všteta ona doba, ki so jo služili v ruski vojski.

Mir med Italijo in Abesinijo. „Italie“ poroča, da je pogodba miru z Adis Abebe bila danes v Hararju ratifikovana v prisotnosti Menelika. Pogodbo je v imenu Menelika podpisal ras Makonen, v imenu kralja Umberta pa major Nerazzini. Major Nerazzini utegne se vrniti v Italijo do polovice decembra.

Različne vesti.

Osebnost. Predsinočnem je dospel v Trst general Schreiner, nadzornik orožništva. Spremlja ga pobečnik nadporočnik Sopor.

„Slovenskemu Narodu“. „Slovenski Narod“ ima od nekdanje svoje posebno taktiko v svojih polemikah z našim listom. Skoro da se ne spominjamo slučajev, ko smo prišli ž njim v navskrižje, da ne bi bil, predno je jel odgovarjati, nekoliko zasuknil podlago prepirnemu vprašanju. In tako doseže na prav komoden način, kar hoče doseči: ono občinstvo, ki ne čita našega lista, mora misliti, da smo mi pravi Herostratje, ki brezobzirno napadamo narodne ustanove, ki podiramo lehkomišljeno, kar so velikim trudom sezidali drugi. Ko smo n. pr. grajali — pravo za pravo, ne mi, ampak ljubljanski dopisniki — da ali oni korak intendantije slovenskega gledališča v Ljubljani, prvo očitaje „Narodovo“ na našo adresu je bilo to, da se zaletamo v gledališče samo in da škodujemo s tem stvari, in potem: da napadamo tudi osebe, ki se trudijo za ta naš kulturni zavod brezplačno in požrtvovalno. Nam seveda ni bilo ni na kraj misli, da bi hoteli napadati zavod, ki je i narodu slovenskemu potreben, kakor vsakemu drugemu kulturnemu narodu, marveč smo se vsikdar odločno postavili po robu onim, ki so iz strankarsko-agitacijskih namenov hoteli vzbujati med narodom mržnjo do tega zavoda. Temu v dokaz se lahko sklicujemo na niz člankov, ki smo jih bili napisali po deželnozborskih volitvah na Kranjskem. V tem pogledu je naša vest čista, ker nam pravi, da smo dajali prostora tej ali oni graji, le z namenom, da bi odpravili nedostatke; da smo torej hoteli koristiti in ne škoditi. Če pa smo bili kedaj krivo poučeni o tem ali onem, vsikdar smo bili pripravljeni — to je za nas nepremično načelo — lojalno prijaviti nasprotno menenje. Na tem pa nismo krivi mi, da

nas bagatelizirajo izvestna gospoda in se nočejo toliko ponižati, da bi nas smatrali enakopravnimi in enakoveljnimi soboritelji ter da raje preko rame in suverenim preziranjem gledajo toli na nas, nege da bi nam povedali svoje menenje.

Gori označeni taktiki je ostal „Narod“ zvest tudi ob vprašanju suspenzije g. Trstenjaka kakor uradnika ljubljanske mestne hranilnice. Mi smo dobili vest o suspenziji od osebe, vredne vsega spoštovanja. Vendar pa smo — da se ne prenačimo — zahtevali natančnejše informacije. In ker je pozneje poročilo jednostavno potrdilo resničnost prve vesti, obsodili smo ta dogodek, ker se nam je zdelo gorostasno, da bi kdo trpel v nas Slovincih in od slovenske strani — zaradi svojega prepričanja. To smo hoteli zabraniti in nič drugega. A iz tega, gotovo opravičenega namena napravil je „Narod“ — napad na hranilnico in na one moze, ki se brezplačno trudijo za prevs peh tega zavoda! Gospoda — povdariti moramo še enkrat to — tak način polemike je jako komoden in mu je zagotovljen popoln uspeh pri onih, katerim ni prilika, da bi čuli glas od obeh strani. Hranilnico, prekorišten naroden zavod, smo napadli! Kdo bi nas ne obsodil! V resnici pa smo le kritikovali le jeden konkreten korak ravnateljstva, o katerem smo sodili, da je jako odložen in da bi le utegnil škodovati vsej stranki. Pa se to smo storili še-le potem, ko smo zvedeli, da je ta korak obsodila tudi neka splošno spoštovana oseba ljubljanska.

In da bodo naši čitatelji mogli soditi, dali je opravičen napad na nas v „Slov. Narodu“ od minolga četrtka, konstatujemo tu: da smo v svoji dotični vesti sami povdarjali možnost, da je gosp. Trstenjak morda zagrešil kako nepravilnost, in da je ravnateljstvu pravica, da varuje svoje stališče in svoj ugled. Le to smo grajali, da se je takoj poseglo po takem radikalnem sredstvu, in to proti možu, o katerega značaju nam ravno te dni prihaja le hvala in o katerem se ne spominjamo, da bi se kedaj pokazal posebno nasprotnega narodni stranki in političnemu mišljenju onih gospodov, ki sedé v ravnateljstvu mestne hranilnice ljubljanske. In morda morda, o gospoda, pride dan, ko bode te britko obžalovali, da ste trdo roko posegnili v proces, ki se je v novejši čas jel vršiti v našem domačem življenju! Ali to le mimogredé, ker ne spada k stvari!

„Slov. Narod“ opisuje stvar tako, da je g. Trstenjak sam kriv na tem, kar se je zgodilo. Dobro. Mi smo že izjavili, da nam ni do osebe g. Trstenjaka; in da nas je „Slov. Narod“ pončil dobrohotno, da smo storili krivico gospodom v ravnateljstvu mestne hranilnice ljubljanske, mi bi bili lojalno vsprejeli njegovo pojasnilo. Ali podtikanja, kakor da bi bili mi nasprotniki narodnih zavodov ljubljanskih, taga podtikanja ne moremo vsprejeti in ga odbijamo z vso odločnostjo.

„Slov. Narod“ povdarja tudi v jednomer, da se ti ali oni gospodje trudijo brezplačno. Hvala jim in zaslužen priznanje; saj ravno tržaški rodoljubje vedo prav dobro, kako treba ceniti brezplačno rodoljubno delo. Ta veliki narodni davek brezplačnega dela morajo v ogromni meri nositi tudi tržaški rodoljubje. A zabeležiti moramo, da je bilo prav to njih brezplačno delo večkrat že predmetom ne baš prijaznega presojanja od ljubljanske strani. Stvar je jednostavno taka: hvalo zasluži sleherni, ki se žrtvuje za narodno stvar, ali s tem še ni rečeno, da se mora absolutno hvaliti vse, kar je storil, in tudi tedaj, kadar je kaj zgrešil, če tudi le z dobrim namenom.

Lojalno in tudi zadovoljstvom jemljemo na znanje izjavo „Narodovo“, da gosp. Trstenjak ni definitivno odstavljn od službe in da se stvar utegne poravnati; a „Slov. Narod“ naj vzame na znanje našo izjavo, da smo se potegnili le za pravico do svobodnega izražanja svojega prepričanja, ne da bise kdo moral bati, da bode škodo trpel radi tega. Bodimo res liberalni v pravem, plemenitem pomenu te besede, kajti netoleranca ogorča čustva in zastruplja življenje naroda. Proti kratenju svobode se oglasimo vsikdar in proti vsakomur, ker vemo, da je osebno proganjanje radi političnega mišljenja: mož na dve strani — ki rad rani tudi ono roko,

katera ga vihti. V tem zmislu je razumeti našo notico o suspenziji gosp. Trstenjaka. Podtikanje sovražstva proti narodnim zavodom ljubljanskim, običajno v „Narodu“, pa moramo staviti na račun poznanega, neprijaznega čustvovanja nekaterih gospodov ljubljanskih do nas Tržačanov, ali — da ne bode prigovora — do onih mož, ki stoje slučajno sedaj na čelu našega narodnega gibanja. O nas se je utrdilo uverjenje, da smo „rogovileži“, in proti temu uverjenju smo že davno opustili boj; res ne kaže drugega, nego da pametno računamo s temi nazori o nas. Sramujemo se pa ne nikakor svojega „rogovljenja“.

Le še jedno besedo. Letniki našega lista so odprta knjiga in skoro na vsaki strani te knjige je zabeleženih dokazov, da smo le dobro hoteli stranki, o kateri pravi sedaj „Narod“, da jej zasajamo zob v nje meso. Ali moremo mi zato, ako je stranka jela deloma hoditi po potih, po katerih jej ne moremo slediti? In tudi danes sme narodna stranka računati na našo brezpogojno pomoč, kadarkoli bomo videli, da je v pravu nasproti svoji domači nasprotnici. Kadar pa ne moremo, pa ne moremo! Kritikuje nas, sodite o nas po svojem prepričanju, mi vam tega ne bomo šteli v zlo, ali nehaite vendar enkrat s podtikanji, da smo mi nasprotniki narodnih zavodov.

Z Opčin nam pišejo: Naš kapovila se je mnogo prizadeval že pred zadnjim javnim shodom, ki je bil razpuščen, in je ljudi odgovarjal, da naj nikar ne hodijo na ta shod; da jim bo v škodo, če se udeležijo istega.

Pravil in učil jih je, da bodo imeli tudi gmotno škodo, kajti če pojde tako naprej, pridejo Opčine pod Sežano in treba bo potem plačevati še enkrat toliko davka. Naj lepše je to, da se je kmetom vtepalo v glavo, da oni sedaj plačujejo le malo davka, ker so združeni z mestom Trstom, in — o! ti prekrasni čas zlate dobe! —, ker sedaj mestni hišni posestniki pomagajo plačevati kmetom polovico davka. Torej, če ima kedo sedaj 12 gl. davka, ga bo potem imel 24 gl., kajti mestni očetje mu ne dajo več one druge polovice. Nadalje, če ima kedo otroke v šoli, bo moral potem vsako knjigo dražje plačevati, sedaj jo pa dobi zastoj! (Brivec! kje si? Op. stavčeva.)

Ker pa to ni pomagalo, in so nasprotni agitatorji zvedeli, da ima ta ali oni kak zastali dolg na davkih, ali ima kaj opraviti z bolnišnico, napeli so druge strune. Rekli so: Če pojdeš na shod, boš imel takoj vse premoženje na bobnu itd.

Drugim so pravili, da ne dobijo nič več dela pri magistratu in sploh v mestu ne.

Na te limance so sedli nekateri nevedneži in strahopetci ter se udali kapovilovi kliki — ki je prišla s pretvezo na shod, nekaj — razonirat! Kajti napili so se bili najbrže poprej „izvrstnega“ vina kapovilovega.

Zavržen utok. Upravno sodišče na Dunaju je odbilo utok, ki ga je billožil deželni odbor, istrski proti odredbi naučnega ministerstva, da je šolo pri sv. Mateju razdeliti po spolu ter popolniti šolo v Roču. Ministerstvo se je sklicevalo na to, da je v šoli pri sv. Mateju 364 otrok in isto toliko v Roču. Deželni odbor se je pritožil proti tej odredbi, ker se o istej ni razpravljalo v deželnem šolskem svetu in tudi ne v šolskem odseku. Na včerajšnji razpravi je povdarjal zastopnik vlade, da take razprave so pač potrebne, kadar gre za ustanovitev novih šol, ne pa o deljenju ali popolnjenju že obstoječih. Upravno sodišče je pritrdilo temu menenju in je odbilo utok.

Pravda Trigari — Jakič. Naši čitatelji se še spominjajo kazenske razprave, ki se je vršila proti uredniku lista „Pensiero Slavo“, gospodu Antonu Jakiču, vsled tožbe zaderskega župana g. Trigarija. Porotniki so spoznali Jakiča krivega in sodišče ga je obsodilo na 8 mesecev zapora. Proti tej obsodbi je uležil Jakič utok in se bode danes vršila razprava na najvišjem sodišču na Dunaju.

Slovenska čitalnica v Trstu vabi uljudno p. n. gg. člane na družbeni promenadni koncert, ki ga priredi danes 28. novembra v društvenih prostorih. Sodeloval bode oddelček vojaškega orkestra c. kr. pešpolka št. 87. Vspored: 1. „Naprej“, narodna koračnica. 2. Till: „Vas na hribi“, Ouverture. 3. Dvorak: „Caprice“ iz narodnih pesmi. 4. Pepel: „Helena“, polka. 5. Komžak:

— Tiskarna Dolenc v Trstu.